

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любоширъ П. Пенадовићъ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази Вторникомъ, Четвртомъ и Суботомъ на по табава. Цена му е за 3 мес. 4. за пола год. 8 а за целу год. 16. цв. За огласе плаћа се 3. вр. ср. одъ врете за едан-путъ а 5 вр. ср. за трипутъ.

№ 36.

О Црной Гори.

Париске новине поправљаю гласъ онај да ће князь Данило скоримъ ићи у Лондонъ и Петербургъ. Онъ ће јошъ остати у Паризу, ербо му е француско правителство обећало склонити порту да опуномоћи и нужнимъ наставленияма снабдѣ пуномоћника свога у Паризу, те да се поведе формална конференция о црногорскомъ питању.

Међутимъ случай онај са Лукомъ Радонићемъ надмаша за сада важностъ и самогъ формалногъ тогъ уређиваня одношая међу портомъ и Црномъ Горомъ. Аустријске новине одвећ се заузимаю за Луку, и труде се поступакъ наместне владе у Црной Гори жигосати као такавъ, да врећа аустријско правителство, и побуђуе га енергично противъ тога поступити.

Као тако расположенимъ, ние аустријскимъ новинама ни чудити се што данасъ измишљаю и то, да вишина народа црногорскогъ захтева да се уклоне вицепрезидентъ сената Мирко и архимандритъ цетиньски, и да се сазове неки видъ дивана ad hoc (хромеда), кои ће се предъ комисарима велики сила посаветовати. Та партия, којой су коловође старешине одъ први племена црногорски, наумна е, веле, горњъ захтеванъ изјавити меморандумомъ, и протестирати и противъ раниј и противъ доцниј нови наредба княза Давида и брата му Мирка. (Фолксфрајндъ.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Депеша една изъ Париза одъ 20. ов. мес. явля бечкой „Преси“ да се, што се тиче *Влашке и Молдавије*, лордъ Палмерстонъ сложио у мишленю са францускимъ кабинетомъ.

„Журн. д. К.“, довозећи познати *турски законъ о печати*, примъчава да има врло много недостатака, ерѣ говори само о онима, кои имаю типографије, а ништа не предписуе о трговини књижарској, особито што се Европелца тиче. — По вѣстима одъ 20. ов. мес. отишао е адмиралъ Лионъ 13. ов. мес. одъ Цариграда, а пре одласка давао е часть одну за честь персискомъ посланику. — Риза-бегъ, кои е пре био портинъ посланикъ у Атини, иде садъ у Петербургъ за редовногъ посланика.

Аустријско паробродарскомъ друштву за Дунавъ, као што явля пештански „Льодъ“, правителство ће збогъ престанка повластице њгове ествовати до 1880. год. чистотога прихода годишнѣгъ 1,920.000. фор. ср.

Полузванични „Патри“ потврђуе што смо укратко већъ явили да се у *бордоском* пристаништу гради „знатанъ брой“ убойни лађа за рачунъ рускога правителства.

Сардиния моли француско правителство да јој дозволи копирати планъ о утврђењу Александрије, кои е начинно јошъ Бонапарта, и садъ се налази у француской военной архиви. („Преса“)

Француске и онглеске новине напомињу новъ *расписъ графа Буола* на стране кабинете, гди се, веле, јошъ оштрија тужба диже противъ Сардиние, него што е и позната последня депеша.

Ради *наибурике ствира* држана е 19. ов. м. шеста седница конференцие у Паризу. Има јошъ незгода да се уклоне. Найвећа е оно, што краљ прайски захтева неке новце (бр. 33).

Шпаньолска една фрегата одъ експедицие, коя е одаслана противъ *Мексикацке*, већъ е као што явля „Преса“, пуцала на Веракруцъ. Повода томе дао е самъ Веракруцъ, што е први опалио на шайке, кое су ишле съ ломъ фрегатомъ.

Најпосле обширние вѣсти изъ Источне Индије допиру текъ до 21., а изъ Хине до 3. пр. мес. По први ма овако стои съ познатомъ биткомъ међу *Персијанцима и Енглезима* кодъ Бушира: „Енглески генералъ Утрамъ дошао е био 15. Ян. у Буширъ, а 22. ист. мес. отиде са 4620 мом. европски и индискимъ пешака и коњаника и 18 топова противъ Борашуна, едно 46 енглески миля далеко одъ приморья, а 12 миля одъ планине, гди се шираски принцъ Шуца-уль-Мулкъ са 6000. мом. обкопао био. Персијанци, кадъ угледаю Енглезе да иду ближе, оставе свою позицију и побегну у планину, а оставе Енглезима све што су имали у ставу, заедно съ цебаномъ и раномъ. Енглезе затимъ сруше Борашунъ, а 26. поменутогъ месеца врате се у Буширъ. Сутраданъ пакъ, и то ноћу, Персијанци наново се приберу, на напади на Енглезе, кои се у први ма збуе едно збогъ изненадногъ напада-

на, а друго и збогъ тога, што ђенералъ Утрамъ одма у почетку битке падне съ коня и рани се тако, да принуђенъ буде предати команду ђенералу Стеклеру. На срећу енглеску брзо престану Персијанци пуцати. Енглези, кадъ и сутраданъ у зору виде намештене на левомъ крилу са 6—7000 мом. и 5 топова, потерају и коняницима и топовима тако жестоко, да за еданъ сатъ сасвимъ изгубе начинъ борити се. 700 мртви Персијанца покрио бойно полъ, и изгубе 2 топа и 100 заробљеника заедно съ лебаномъ. Енглези пакъ изгубе 10 мртви, а међу њима 1 офицера, и 62 ранѣна, а међу њима 3 офицера. Побђдители остану прекоданъ подъ ведримъ небомъ на бойноме полю, а кадъ се смркне, пођу натрагъ у Буширъ, и стигну тамо неки 28., а неки 29. реченогъ месеца. — Тако по вђстима пре заключена мира. Што се овога пакъ тиче, „Руски Инвалидъ“ вели да е у материјалноме погледу заключенъ користо за Енглеску, а у моралноме одвећ штетно, еръ међу осталимъ зна се, вели, да е Енглеска најпре напала войскомъ на Персију, па онда објавила јој ратъ, те тако е неприправну принудила пристати на условја, која ни на каквоме праву нису основана.

О сукобу пакъ међу *Хинезима* и *Шпаньолцима* већ смо јавили како међутимъ, докле сукобъ съ Енглезима иде крају, Шпаньолци спремају експедицију противъ Хинеза, да освете конзула свога, кога су Хинези убили у Кантону. „Дијро“ вели да ние тай конзулъ, него вице-конзулъ у Хонконгу убиенъ, и зато, вели, Шпаньолска „нема право што ће збогъ едногъ вице-конзула послати манилску войску у Хину, и здружити се противъ њъ съ Енглескомъ.“

Везувъ.

(По Хайлбронеру.)

Ко ние никадъ видио ватромету гору, томе природа јошъ дне показала своју највећу силу. Одъ свию чуда на земљи зацело е највеће оно, кадъ гора избацуе ватру. Неаполска, ако е икадъ била у непрестаномъ вреню, данасъ е. Везувъ избацуе како кои данъ све више ватре, а ову ноћъ највише. Люди се побое за места украј њѣга, и потраже начина да њй избеаве. Но и небројно њи радозналаца у читавимъ колонама одъ кола' потутњи у Портиче, Торе-уел-Анунциату, Розину и Помпеѣ, а многи отиду и на саму гору, да е докле се може гледају у свој њъговой страовитој лепоти. Међу овима нађемъ се и ја. — Ваља ми најпре описати како изнутра изгледа гора. Отуда ће се моћи докучити да садъ већ ние онако тешко сићи у њѣнъ кратеръ као пре што е било, и да се то могло и у време последнѣгъ избациваня ватре. При едномъ одъ највећи избациваня, какви е само икадъ било, савъ највиши връ, куда е пре излазила ватра, срушио се у кратеръ, кои е много пре издубљѣнъ био, те тако се овај одвећ разширио. Връ онај, како е цео пао у стари кратеръ, тако е цео и остао у трбуву одъ горе, кои е садъ отворенъ; стои дакле и данъ данашњи на рупи, крозъ коју и излази ватра. На ту рупу сукљали су и овомъ приликомъ стубови одъ ватре, и текла е лава у околну долину одъ великогъ кратера. Връ се зове Мали Везувъ, и високъ е као полакъ стѣна, кое стоје око кратера као дувари. Съ тѣј дувари види се савъ казанъ, кои е гди-

што и више стотина стопа дубокъ. Одозго се може савъ кратеръ обићи; но има места, гди се мора ићи и четвороношке, те зато се врло тешко обилази. Вешта пешаци могу га обићи крозъ по' сата. — Колико е и онако страшно гледати, толико се јошъ страшнија чини та провалија, кадъ се човекъ одъ њѣ обазре на страну, и види прекрасанъ изгледъ средиземногъ мора красногъ залива съ принадлежећимъ му островима. Понајчудније е што на Маломе Везуву има траве, премда ова сасвимъ особито изгледа збогъ опасне околине, у којој се налази. Тако и лава и сумпоръ сасвимъ су особите бое, тако, да се може скоро рећи, да е лава сива, но прелива се у најчудније друге, скоро јошъ невиђене бое, а сумпоръ, кои е иначе беличасто жутъ, кадкадъ е сваке друге бое, а само не жуте. То меняѣбоя' мора бити отуда, што се често различно меня и сама температура. — Кадъ самъ први путъ силазио доле, био е кровъ одъ кратера тако врео, да се морало единако скакати съ едногъ комада лаве на други, и то преко попространи пукотина, крозъ кои е сукљала ватра; а зими су, као што су ми приповедали, те поляне сасвимъ голе биле, и лако се могло по њима ићи. Тешко е описати како е у кратеру, а скоро немогуће казати на колико се небројни помешани боя преливају основне бое њгове. — Текъ што самъ дошао био, већ су били стубови одъ дима куљали свуда унаоколо изъ врели дувари и изъ Малогъ Везува, а изъ накрострешени поляна одъ лаве лизао е пламенъ. Поляне те, којма е покривенъ кратеръ као каквимъ паркетомъ, врло су неправилно една преко друге стајале у грдномъ комађу. Више се пута, те јошъ и кадъ е гора сасвимъ мирна, догађа да се комађе одъ стена стропоштава доле; и кадъ човекъ силази у кратеръ или излази напољ, круни се комађе одъ лаве подъ ногама, и стропошта се у провалију, те тако могу страдати они, кои напредъ иду, заедно съ онима, кои за њима иду. Узалудъ е у томе подземномъ свету тражити равницу; па кое зато, а кое и што се сваки часъ најлази на нукотине, тешко е ићи.

Ја самъ имао младогъ едногъ и одважногъ човека, кои ме е водио, и више самъ сати гледао како е гора избацивала ватру. У кратеру тако е страшно тутњило, да смо више пута морали запушити уши, да неби оглувили. Ветаръ е единако дувао одъ југоистока, тако, да е димъ и каменъ, кое е далеко у висину избацано, летело на едну исту страну, те зато е сва та страна била покривена усиянимъ пепеломъ, и изгледала е као други Везувъ. Ја се договоримъ съ вођомъ моимъ, да идемо у вече у друштво, састојеће се одъ многи странаца, за кое самъ чуо био да су јошъ неки данъ отишли да изблизу гледају то позоръ. Па пошто се мало приватимо, здружимо се съ више њи познати ми страни путника, кои су дошли били такође да гледају. Никадъ се люди нездружую тако лако, као кадъ свима прети единака опасност; и зато ние никакво чудо, што се и къ нама придружи енглеска породица едина, која насъ сретне башъ кадъ смо на путу били у кратеръ. У друштву нашемъ било е четири женске и тринаестъ мушки, различите народности. Но нико ние знао шта самъ ја смислио чинити.

Докле смо яшили на коњма крозъ покривене шуљбине одъ лаве, изъ кои се ние могло видети напољ,

били смо сви весели, премда е по неки можда и дритао у срцу одь стра, ербо се земля подь нама све већма и већма тресла. Кады дођемо на равницу украй саме купе одь кратера, гди вала сяштити и пешице пужати се на камениту висину; и кадъ близу предь нама угледамо брдо, кое е било у самомъ жару, и гди би и насъ и найманъи потисакъ воздуха могао саранити међу стъне и у пепео, — онда они, кои су донде највеселии и најразговорнии били, уеданпутъ умукну, и неки стану световати да се вратимо. Я имъ одма кажемъ да самъ тврдо науманъ невраћати се; а пошто е свуда т тнъило тако яко, да се ние могло чути што кои говори, то се упутимъ напредь, да се успужамъ на купу. Зачудимъ се кадъ вадимъ женске гди прве пођоше за мномы, а особито се зачудимъ молодой одной и лепой Енглезкињи, коя ми се јошъ путемъ чинила врло одважна, ишла е безъ вође и безъ ичье помоћи. — После еданъ сатъ мучнога хода попнемо се на висину, башъ кадъ е сунце седало. Само неколико старіи люди изостану. — Све е изгледало као што човекъ неможе себи иначе представити, и у кратеру, коме смо тако близу били, бесвио е елементъ тако жестоко, да насъ све подиђе велика страва. Кадъ сунце зађе, угледамо позорь, съ каквимъ се више никое неможе успоредити. Што намъ се за сунца чинило само димъ, то садъ све буде ватра. Грданъ стубъ одь пламена бацао е мислишь до неба усіяно каменъ, а одь усіяногъ пепела и лаве, коя е куляла на све рупе, изгледало е и небо и земля као да е у ватри. Позорь то буде јошъ страшније, кадъ се јошъ већма смрине и груне страовита тутнява изъ утробе тресуће се горе. Храбри вођа мой викне ми да е радъ испунити обећанъ, те сви поитамо за нымъ, ербо е онда поволанъ ветаръ дувао. Казавши осталима шта самъ науманъ, хтедо растати се съ нымъ, кадъ али млада она Енглескиња повика: „Идемъ и я!“ (свршиће се)

О Самоубици.

(изъ Русоа)

Ти оћешъ себи да прекратишь животъ, но я би желло знати да ли си ти почео живити. Шта! да ли си овде на земљи поставлѣнъ да ништа неучинишь? Зарь теби Богъ са твоимъ животомъ ние ништа наложио, кою ти овде на земљи испунити морашъ? Ако си твой посао свршио пре вечери, ти одпочини онај остатакъ дана то баръ учинити можешъ; али стани да видишь твой посао. Какавъ одговоръ спреманъ имашъ ти за судию свевиснѣгъ кадъ ти потражи рачунъ одь твогъ времена? Несрећниче! нађи ми онога праведника ков се хвали да е доста живио: па да те одь нѣга научимъ како треба човеку животъ свой проводити да би имао право оставити га.

Ти у роду човечиємъ само зла броишь, па велишь: „Животъ е една беда“. Али слепче, отвори очи и потражи у закону ствари, да видишь можешъ ли нађи и какво добро, кое ма съ каквимъ зломъ помешано ние? Може ли се дакле збогъ тога казати да у свету никавогъ добра нема, и можешъ ли ти помешати оно, што е зло по самой природи, са онимъ, што не бива зло, већъ само по случаю? Трпећи животъ човечи ние ништа, и зато не сматрай ти у нѣму, већъ само тѣло трошно, кога

ће се онъ на скоро опростити; али морални животъ, кои мора дѣйствовати на ово човечье суштество, састои се у упражняваню кѣгове волѣ. Животъ е зло за злобногъ човека и злотвора, кои успѣва у своме предузећу; али е онъ највеће добро за поштеногъ човека, па макаръ овај и последњи сиромашакъ био; само одношенъ живота съ предметима чине га добримъ или злимъ.

Теби е досадно живити, па кажешъ: „животъ е зло“ Небой се, пре или после утѣшићешъ се, па ћешъ онда казати: „ахъ животъ е мећеръ био велико добро“. И заиста ти ћешъ онда казати цѣлу истину безъ икаквогъ размишляваня; ербо се ништа тако као ти променати неће. Променой се дакле јошъ одь данасъ; и будући да е зло у ружномъ разположеню твое душе, то поправляй што пре твое неуредне страсти, и не запалюй кућу свою, жалећи мало труда поднети око опрavljanja нѣногъ.

Чуй! шта су десетъ, двадесетъ и тридесетъ година за безсмртно створенъ? Мука и радость пролазе као сенка: животъ прође у тренутку; и онъ ние ништа самъ по себи, него нѣгова важность зависи одь нѣговога употребленя. Само добро, кое човекъ учини, остае вечито, и текъ по величини овога добра животъ добия свою важность. Не кажи нигда да е животъ за тебе зло, будући да одь тебе зависи да ти е онъ највеће добро; па башъ ако си и зло живио, немой мислити да ти е дозвољно умрети своєвольно, ербо би то онда значило да ти е дозвољно роптати противу твога творца и таити твоє опредѣленъ.

Самоубиство е потайна и срамна смръ; оно е крађа, учинѣна целомъ роду човечиємъ, кога нетреба пре оставити, него што му вратишь оно што е онъ теби учинио. „Е! али я то не држемъ ни за што, я самъ свету неполезанъ“. — Философе обични! знашь ли ти, да теби овде на земљи ние дозвољно ни еданъ коракъ корачити, а да никакву дужность неиспунишь, и да е сваки човекъ полезанъ роду людскоме само зато, што живи? Несмислениче! ако ти ма и најманя искра добродѣтельногъ чувства остае у души и срцу твоємъ, дођи къ мени да те научимъ почитовати и уважавати твой животъ. Кадъ годъ помислишь изъ нѣга изаћи, реци у себи: „чекай баръ да учинимъ јошъ едно добро дѣло, пре неге умремъ“, па онда пођи тражити каквогъ бѣдногъ и помози му, каквогъ несрећногъ и утѣши га, каквогъ нападнутогъ и одбрани га. Ако те оваково поступанъ уздржи данасъ, уздржаће те и сутра, прекосутра и целогъ твогъ живота. Ако те оно неуздри, а ти умри несрећниче, и болъ да се ниси ни родио кадъ си тако пакостанъ и малодушанъ.

У Цариграду.

М. Павловић.

Анекдоте.

Фридрихъ II., путуюћи едномъ по Шлезіи, морао се збогъ оправке кола у едномъ селу задржати. Школа е била близу, у кою краљ оде, гди застане учителя, некогъ старогъ човека, кадъ е деци разясњавао четврту заповѣсть. Наравно да се учитель при улазку монарха врло збунио, међутимъ едина простота, коіомъ е краљ свакомъ поверенъ улиги знао, и овде се заиста показа-

да. Старацъ се охрабри, и кадъ му Фридрихъ наложи да се не забунуе но да далъ продужи рекне: „Дакле, пазите.“ — „Четврта заповѣдь не односи се само на дужности, кое деца прама њиови родителѣ извршивати и маю, него и на све дужности према свакомъ предпостављеномъ. Кадъ ви деца порастите, и као војници обучени будете, онда се морате вашемъ краљу, и свима онима кои су стари одъ васъ тако исто покоравати се и тако и исто волити и уважавати као и ваше родителѣ. Морате за нашегъ краля и за наше отечество животъ жертвовати, и никадъ недопустити, да какавъ страни краљ или народъ вашимъ отечествомъ влада. И онда ће се видите деца испунити оно обећањ: „Да благо ти будетъ на земљи.“ Тада нећете бити нити кривопреступници нити пакъ скитнице, него ћете остати у вашемъ отечеству, кое сте вашомъ крвљу одбранили, чествовани и као честити мужевн почитовани. Онда ћете у отечеству умрети, у отечеству вашемъ почивати, почивати мирно у оној земљи, коју сте ви тако храбро заштићавали.“

Чистосрдачностъ, којомъ е овај стари мужъ ово изговорио, и побуђено у деци вниманъ усхитило е монарха скоро до суза; онъ пружи врстномъ учителю руку, и поштри га у дужности да своје предаванъ непрестано тако продужуе. Често е Фридрихъ овогъ честитогъ мужа у својој свити споминао.

— Приповеда се о славномъ В. Троцендорфу ректору у Голдбергу, чия се школа своимъ педагогичнимъ именомъ врло умножила, да е често своимъ ученицима овако говорио: „Помозъ Богъ, ви благородници, грађани сенатори, ви руководѣци, трговци, ситничари, пандури, целати и скитнице“. Кадшто е и ово додавао: „Еръ све ово можете бити само како се владате“.

— Славни лекаръ Редклифъ, како својомъ вештиномъ тако и тврдономъ познать, лечио е еданпутъ едногъ свогъ

приятеля одъ опасне неке болести и излечио е се несвојственимъ му великодушнемъ да за свой трудъ неће ни паре тражити. Болестникъ се на скоро предигне и Редклифъ се као лекаръ опрости. „Господине! говораше оздравивши „у овой самъ кеси вашу дневну награду (коя у Енглезкой за сваку посѣту кодъ славни лекара едну гвинеу износи, скоро 5. талира) остављаю, и я се одъ ваше добротѣ надамъ, да ме као благодарногъ нећете посрамити.“ Докторъ Редклифъ погледи на кесу, добро е рассмотри, за часъ израчуна дане болести, пружи свою руку и одговори: „више немогу издржати. — Сваку би гвинеу поособъ читаву годиву одбиаю, али све скупа ние могуће.“

Ѓ. М. П.

Стецишта су отворена :

При Суду Београдскомъ надъ мас. поч. Луке Павловића изъ Сараева до 24. Априла

При Суду Валѣвскомъ надъ мас. почив. Луке и Петра Мирковића изъ Тврдосваца до 15. Априла.

Продавање се :

Монастирь Раковица даваће подъ закупъ попашу и жиръ у своѣмъ забрану 28. 29. и 30. Марта. Лицитация ће бити при Началничеству овдашнемъ.

Начали. Окр. Валѣвск. продавање плацъ съ кућомъ поч. Симе Стојановића изъ Уба 29. 30. и 31. Марта.

Умоляваю се сви гг. Пренумеранти да непремѣно са првимъ делижанцомъ пошаљу предплату баремъ за ова прошла три месеца. А тако исто и они нека изволе што пре послати, кои имаю за прошлу годиву давати.

О г л а с и.

(1—3) Подписани донео е данасъ врло добра црна крайскогъ вина и бермета, такође белогъ и шилерастогъ ключкогъ вина, и мањ одъ едногъ акова неће давати, — ко жели узети нека ми се яви у Бачванина кафани; кое ћу по умѣреној цени дати.

Атанасій П. Миовићъ

(2—3) Даемо на знањ, да е до сада у служби Високогъ Правительства бивши, братъ нашъ **МИЯИЛО** съ нама одъ данасъ у заедничку трговину ушао.

У Беогр. 18. Марта 1857.

БРАЋА БАРЛОВЦИ.

Продаја куће.

Подписана продаемъ мою собствену кућу, съ плацемъ, дућаномъ са сокана и баштомъ, изъ слободне руке. Кућа иста наоди се у соваку г. Доктора, Линденмаера, сниже шанца одъ варошъ - каписе идући на Теразије; у истой кући има 4 собе съ 1 куйномъ; а такође и у башти има една кућа са едномъ собомъ и куйномъ. Башта е засађена лепомъ лозомъ и разнимъ воћемъ.

Ко би желио исту кућу купити, нека се подписаној ради погодбе у истой кући приявити изволи.

У Беогр. 20. Марта 1857.

Драга Т. Путника.

(1—3) Подписани препоруче лочитаемомъ публикуму садъ башъ изъ Беча дошавше готове **ХАЛБИНЕ**, одъ разне величине, кроја и квалитета, подъ најевтинию цену. Наручбине такође примаюсе. Стовариште е у кући г. Шоповића у чаршии.

ФИЛИПЪ МОРТОНЪ.
изъ Беча.

(2—3) При туторима масе поч. Косте Барловца бив. олд. трговца има една сума масли новаца за издаванъ подъ интересъ. Кои жели такову суму подъ интересъ узети, нека се у Кумауди правител. банкеру прияви.